

Nro. 7.

A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ES AP KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMERÖL.

Indult Bétsből, Kedden Januarius 24-dik napján,
1809 ik elztendőben.

B é c s.

A' mostan uralkodó ifjú Török Császár, Mach. mud Han, egy igen barátságos kifejezésekkel írott levelet küldött az Aüstriai Cs. K. Felséges Udvarhoz. A' levél a' Hegira (Hedschra) 1223-dik elztendeje Schewal nevü hónapjának 9-dik napján költ, a' melyben a' maga thronusra való üléséről téven jelentést, ő Aüstriai Császári Felségét Imperator; és Aüstriai Padischa titulüsal illeti. — Azt a' jelentést, mellyet az elötte kevés ideig uralkodott IV. dik Mustapha, a' maga thronusra lett üléséről ide küldött volt, nem fogadtá volt el ő Felsége;

azért, minthogy a' Padischa titulus, mint az eddig fennállott rendtartás kívánta volna, nem fordult benne elő.

(A' Törökök tsak a' Kral titulust szokták adni a' Királyoknak; a' Padischát, melly az ő Császároknak titulusa, tsak a' Romai Császároknak adták meg).

Felséges Urunk kegyelmesen méltóztatott F. M. Lieutenant Jelachich Ferentz urat, a' M. Theresia Rendje Lovas vitézzét, 's egy gyalog Regiment Tulajdonosát, sok esztendőktől fogva való megkülönböztetett szolgálatai által szerzett érdemeire nézve, Magyar Bíróságra emelni.

Spanyol Ország.

A' Párisi Monitör hofszas várakoztatás után ilyen Bulletin adaki Jannarius 8. dikán: —

„Az Ang utok Október' 29. dikén léptek be Spanyol országba. Látták November és December hónapok alatt, a' Gallicziai armádiát Espinosánál, az Extremadurói armádiát Burgósnál, az Arragoniai és Valencziai armádiákat Tudelánál, a' tartóék armádiát Samo-Sieránál, öfzfze routatni. Látták végre Madrid városát elfoglaltatni, a' nélkül, hogy valami mozdulást tettek volna, és a' nélkül, hogy ezen Spanyol armádiák közzül valamelyiknek segítségére mentek volna, holott azonközben ezeknek tsak egy Osztály Anglus sereg is jó segedelmekre lehetett volna. —

„December' elején úgy esett értésünkre, hogy az Anglus armádia' tsapatjai hátrálásban foglalatoskodnak, és hogy Corunna felé folytatják útjokat. Olyan czélozással, hogy hajókra üljenek. Azonköz-

ben újabb tudósításokat vettünk, mellyek azt mutatták, hogy az Anglus tsapatok megállapodtak, és hogy December 16-án Salamancából kitakarodnak légyen, olly czélozással, hogy a' tsatározó mezőre kiálljanak. Az ő könnyű lovosaik December 15-én Valladolidhoz megerkeztek. Az alatt a' Duero vizén az egész Anglus armádia által takarodván, Dec. 13-dikban a' Dalmatziai Hertzeg' seregeivel Saldagnánál frömbbe szállott. —

„Mihelyest a' Császárnak Madridban az Anglusoknak ezen reménteien határozások értésére esett, azonnal útnak indult, hogy az ő útjokat elvágja, és hogy a' hőkra üssön: hanem, bár mi sebesség folytatták is útjokat a' Frantzia seregek, a' Guadaraña hegyein való általmenetel, melly hegyek hóval voltak fedeztetve, a' szünetlen esőzés, a' patakoknak kiárradások, két napokig akadályoztatták őket az ő útjokban. —

„A' Császár 22-dikben úndult el Madridból; fő hadi szállása 23-dikban Villa-Castinbe, 25-dikben Tordesillasba, 27-ikben Medina-d I-Seccóba tétett által. —

„December 24-dikén reggel, tányájából felkelvén az ellenség, útnak indult, olly czélozással, hogy a' Dalmatziai Hertzeg' táborának bal szárnyát elvágja: hanem még azon réggel értésére ésvén a' Madridi mozdulások, azonnal visszafordult kezdte vonni magát, elhagyván a' maga pártosait a' tartománybélieket, a' kikben ismét fegerjesztette vala az indulatot, és a' Gallicziai armádiát, melynek ismét meg kezdett vala jöni a' reménsége, 's ispotalyának és bagázsijának egy részét, és sok hátramaradókat. Ez az Anglus armádia már tsaknem éppen a'

veszedelem' szélén áll vala; tizenkét órányi külön-
séggel (vagy késed lemme) oda lett volna Angliára
nézve egézfzen. —

„Sok puszitást követett-el, a' mellyek elke-
rűhetetlenek szoktak lenni akkor, mikor a' há rüő
ellenség erőltetett úakat teszen; elvitt sok ágy-ta-
karót, papiant pokrózot, öfzvért, 's egyebet. —

„A' következett 14 napok alatt nem történt
egy pusztalövés; tsak a' könnyü lovaság tsapott itt-
ott öfzfe.

„Generális Durosnel 400 könnyü lovasokkal
az éjjelnek eiközeledésekor egy Anglus gyalog tso-
portra tsapván, sok embert öfzfe vagdalt, és meg-
savarta a' tsoport' redjit. —

„Ekkor történt, hogy Generális Lefebre-Des-
nottes a' Császári Testörző Vadászok' Oberstere,
ki az előtt harmadnappal három Swadronokkal ki-
volt küldetettve sok bagázsát, sok alzfony em-
bert, és sok elmaradozó katonát fogván-el, 's az
Exlai hidat is elrontva tsálván, azt gondolta, hogy
Benevante városát is oda hagyta volna az ellenség;
's ezen tűz által tehát, a' melly olly gyakran sze-
mekre hányatik a' Frantzia katonáknak, elragadtat-
ván, által úfztatott a' vizen, olly czéllal, hogy Be-
nevante városába mennyen; a' hol az Anglusok há-
tuljáró tsapotjoknak egész lovaságára bukkánván,
hofszas verekedés támadott a' 400 Frantziákból és
2000 Anglusokból álló seregek között. —

„Végezetre a' miéink engedni kéntelenítették
a' számnak; derék katonáink kéntelenek voltak víz-
fza úfztatni a' vizen; Generális Lefebre-Desnottes
alól, a' ló ellövetett, 's maga egy pistolv golyóbis
által megsebesítettén, 's gyalog maradván, eife-

gattatott. A' Testörző vadászok közül tizen hasonlósággal gyalog maradván, elfogattak, ötön a' vízbe haltak, huszen sebet kaptak. —

„A' Frantzia katonáknak ezen tüzeisége megtanithatta az Anglusokat arra, hogy mit várhatnak az ilyen emberektől közönséges yeredésnek alkalmatosságával. Hogy Generális Lefebvre hibázott, bizonyos dolog; de ez, Frantzia hiba: ezt egytzeresund gyaláznai is kell, meg is kell jutalmaztatni. —

„A' foglyok száma, a' kik eddig kezükre kerültek, 3000-a telik; ezek mind olyan egygyen-egygyen talált hátramaradozó emberek.

„A' Császár hadi szállása December 28-dikán Válderásban, a' Dalmatziai Hertzegé Mancillában, az Eichingeni Hertzegé Vulaferben volt. —

„A' Császár, Madridból való belindulásakor, József Királyt a' maga Generál Lieutenantjává 's a' Madridi őrző sereg' Komendánsává nevezte, a' Dancsikai és Bellunói Hertzegek seregeiket pedig a' Generális Lasalle, Mihaud, és Latour-Maubourg egyes Oisztályaikkal egyetemben, a' közép pontnak védelmezésére hagyta. —

„Az idő rendkívül rosz. A' nagy hideget sok esőzés váltotta fel. Mi is szenvedünk: de az Anglusoknak még többet kel szenvedni bizonyval. “

* * *

A' Párisi egyéb közönség's levelek több fontos történetekről is emlékeznek, a' melyek felől még semmi emlékezet nem tétetik ezen Bulletinben. Említik p. o. egyéb k között, hogy December' 25-dikén a' Császár személyesen maga, az Anglus armádiá-

nak jobb szárnyával éppen szembe állott volna — és hogy 27-dikben vagy 28-dikban egy nagy tsata történt volna a két ellenséges armádiák között, a melyben 40 ezer Anglusok lettek volna jelen, 's a Blake armádiájának maradványa, a Gallicziai Insurgens seregek, és a fegyverbeöltözködött parasztok által segítették volna. — A Bulletinben azonközben Decem.ber 28-dika felől még semmi egyéb emlékezet nem tétetett, hanem csak ez, hogy a Császár fő hadi szállása akkor Valderasban volt. — Ez a Bulletin már a 21-dik volt Spanyol országból: nagyon várják a Párisik a 22-dikét.

A Párisi Ujságok, még minekelőtte ezt a 21-dik Bulletin a Monitör kiadta volna, sok külömbkülömbféle magános levelezőktől vett tudósításokat hirdettek ki, mellyek közzül itt következnek néhány summásan: Central University Library Cluj

A Spanyol szélről, Jan. 3-dikán. Az Anglusok azért nyomulták elő, hogy a Bayonne és Madrid között való közösülés' útját ketté vágják: hanem meg eshetik, hogy ezen lépéseket drágán meg fogják fizetni, 's ha csak a hó és az esőzés által járhatatlanná tétetett utak miatt a Frantziák meg nem gátoltatnak, külömben bajosan menti ki az Anglus armádia magát a veszedelemből. —

A Császárnak Madridból való elindulása csak hamar elhírelődött a városban. Az az előtt való napon sok Regementeket elütazni, 's a várost nagy részint trefsen hagyni szemielvén a lakosok, 's abból, a mi a városban történik azt hozván ki, a mi valóság volt, hogy t. i. a nagy armádia egyéb részeinél is hasonló mozgások történnek, nagyon bámulni 's a dolog okát kitanúlni kívánták mindenek. Nem

tsuda tehát, hogy a' roszfízú gondolkodók's az el-
lenség kiküldöttjei, a' bizonytalan környüállásokat
használván, százféle ujságokat is hirteltek-el, mel-
lyek által a' revoluzciónak barátjai, ha kik még ta-
láltathattak, ezer féle próbákra tétetődtek-ki. Melly
nevettséges hírek szárnyalhattak szerteszéellyel, meg
lehet csak abból is itélni, hogy már egész valóságot
jelentő hangon kérdezték az emberek egymástól,
hogy ugyan igaz-e', hogy 40 ezer Maurosok jöné-
nek siettséggel az Insurgenseknek segítségére. —
Ezen környüállások között vétetett munkába Mad-
ridban a' templomokban az Oltárok előtt a' Josef Ki-
rály válafztatására a' voksolás, a' melly a' Király ré-
szére nézve igen kedvezőleg menván véghez, 24-dik-
ben olyan kívánságot nyilatkoztattak ki a' Madridi
külömbkülömb gyülekezetek, hogy egy Követtéget
küldjenek Napoleón Császárhoz a' földhadi szállásra,
kértevén, hogy mennél hamarább ajándékozza-meg
öket, a' maga testvérével, Joseffel, mint Spanyol Ki-
rályal.

Páris, Jan. 9 ikén. A' mi Ujságainkban ma
ilyen ujságok találtak: A' Császár hadi szállása
által ment Rio Seccóbol Benevantebe (a' Duero mel-
lett). Az Anglus armádiát hathatósan kergeti a'
Frantzia.

Bayonne, December 31-ken. A' Császár
igen sebes útát tett Madridból Benevante felé (a'
Leoni vidékekre). Nyomban kergeti az Anglusokat,
a' kiknek az ő Portugallia felé vívő útjokat Marschal
Ney már elállván, nints egyéb mit tegyenek, ha-
nem csak hogy Astorgán által a' Gallicziai bértzeg
között vonnyák viszfza magokat Corunna felé. De
kérdés, hogy ha oda eljuthatnak is, találunk-e' ott

elégseges szállító hajókat, hogy feltöljenek és elevezenek. Mi történt a' Blake és Romana seregeikkel, nem tudjuk. A' Leoni lakosok és a' szomszéd vidékiek, Napoleon Császárhoz folyamodtak kégyelemért.

A' Német Országú Ujságírók között az egyikük úgy ítél, hogy az a' 21-dik Frantzia Bulletin, a' melly feljebb előfordult, megzáfija azt az ugyantsak a' Parisi ujságlevelékben olvastatott hírt, hogy egy nagy veresedés három napokig, u. m. D cember 27-dikétől fogva 29-dikéig folyt volna szünetlen és nagy vereséssel a' két ellenséges seregek között. Mások ellenben úgy íténék, hogy még más Bulletin kell váni, 's még abból lehet világosan általátni, hogy mi történt, mi nem.

Itt következnek még három levelek röviden, a' melyekről ismét szükség megemlíezni, hogy akkor indultak Párisból, mikor a' 21-dik Bulletin még nem jött volt ki;

Páris, Jan 7-kén. A' Spanyol országú legújabb levelek szerént, minden felől körül vették a' Frantziák az Anglus armádiát. A' Császár hadi szállása Rio Seccóban, a' Dalmatziai Hertzége Carrionban van. Minden környülálások szerént remellhetjük, hogy az Anglus armádia meg nem menekszik.

Páris, Jan 7 kén. Az Anglusok nyakrafőre vonják visszra magokat, hogy az Asturiai és Gallicziai hegyek között a' partokhoz érkezhessenek. De már mind két szárnyaik megkerültek. December 27-dikén már csak 12 mértföld távolságra volt tőlök a' Császár.

Páris, Jan 7 kén. Lebn tartományában tsatolták özfze magokat az Anglusok és Insurgensek. Vélek szemben a' Soult, Lannes, és Junot armá.

diák állanak; Marschal Ney Salamancán átalé-
mult oly czéllal elő, hogy az Augus arm. d. 27-ik
j. b. szárnyára üssön. — Soult annak bal szárnyára
került meg, etc. — Ebben a' levélben említették
továbbá, hogy a' verekedés Dec. 27 dikétől fogva
29 dikéig tartott volna a' két seregek között, a'
melly végezetre a' Frantziák győzedelmével végzo-
dött volna, 's hogy a' tszában Portugallusok is fe-
lesen lettek volna, etc.

Megj győzre méltó környülállás volt még az
is néhány levélben, ennek a' 21-ik Frantziá Bulle-
tinnek külvetése előtt, hogy ezek a' Császárnak
Madrid alá való eljardua felől úgy írtak, hogy út-
ját Toledo 's onnan Truxillo felé vette, a'
hol Anglus Generális Moore több mint 40 ezer Ang-
lusokkal és néhány Spanyol Osztályokkal táborozott.
Truxillo még a' Tagus vize bal partjától is meglehe-
tős mezfszeségre esik Extremadurában. Valadéid-
hez tehát Generális Baird nyomult volt elő 15 ezer
Anglusokkal Salamanca felől, 's az ő segítségére
Generális Romana érkezett volt el az Oviedo-i és St.
Anderi verekedések után a' vezérlése alatt lévő In-
surgens-ekkel. A' sokszor említett Frantziá Bulle-
tinben említettett hadi történetek, minden környül-
állások szerént itt a' Baird és Romana seregeiknél
estek. Ha a' Tagus bal partja felől, nevezetesen
Truxillouól talált az a' három napi verekedés elő for-
dúlni, arról még nem jöhetett-el a' hivatal szerént
való tudósítás.

Ezen időközben Katalonia felől is nevezetes há-
di mozgások történtek. Gen. St. Cyr Dec. 8-ikán
tovább indította Figueras mellől a' vezérlése alatt
lévő armádiát, két tsapatokban. Az egygyik tsapa-

tőt Olot felé, a' másikat pedig a' tengerpart felé küldötte el, azért, hogy jobbnak tartotta ilyen nagy kerülést tétetni, mint-sem a' Geronai erős várat, a' hol az egyenes út lett volna, megtámadni. Geronán túl ismét ötföze találkoztak és magokat ösföze tsatolták a' két tsapatok. December 17-dikén egy lovas Regementünk Barcellona várának fordulván, majd minden ellentállásra való találás nélkül bément oda az azt megszállva tartó ellenséges tsoportok között. Ekkór a' bennlévő ket Generálisok Dühesm és Lecchi azonnal kiütvén, egy ellenséges tanyát elfoglaltak, a' hol azután az egész Frantzia sereg bérontott Barcellona-ba. Generális Pino alatt, a' ki az Olasz tsoportot vezérli, a' ló el-lövetett. Redind, az Insurgensek vezérje, terhes sebet kapott.

P r u f z s z i a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' Prufsziai Monarchiának eredetéről, nevezéséről, és hanyatlásáról, egy munkátska jött ki Berlinben, a' melyből ilyen summázatot jegyzet-tek ki az ujságírók; — “

„Az Első Friedrich Választó Fejedelem birtokai, tettek az 1415-dik esztendőben 355 — a' János György Választó Fejedeleme 1598-ban 612 — a' János Sigmond Választó Fejedeleme 1619 ben 1447 négyszeg mértföldeket. A' Nagy Friedrich Wilhelm Választó Fejedelem 2042 négyszeg mértföldre terjesztette a' maga birtokait, a' mely birtokokban valami két millióra ment az emberek száma. Ő volt az utolsó a' Brandenburgiai Választó Fejedelem, azok között, a' kik Királyok nem voltak. — Utánna következtek a' Királyok, kik között most az ötödik uralkodik. Az Első Fried-

rich 1701-ben tette fel a' maga fejire Königsbergben a' Királyi Koronát, ki is 1713-ban halt-meg, a' nélkül, hogy birtokait terjesztette volna. A' fia, Első Friedrich Wilhelm, a' ki 1740-nig uralkodott, magáévá tette Swéd Pomeroniának egy részét, annak fő városával Stettinnel egyetemben, kinek halálakor 2197 négyszög mértföldre terjedt a' Pruszus föld. Második Friedrich, 1740-től fogva 1786-ig uralkodván, azt, Szeziának és Napnyugati Lengyel országnak elfoglalása által 3549 mértföldre, s alattvalóinak számát hatodfel millióra vitte. A' negyedik Király a' maga meghalálózásokor 1797-ben, a' Lengyel ország két utóbbi felosztatása után, 5526 négyszög mértföldből álló birtokot hagyott maga után. A' mostani Király Friedrich Wilhelm birtokai, a' Jenai ütközett t. i. 1806-ban Oktober 14-dike előtt, tettek 6181 négyszög mértföldet, s az ő alattvalóinak számok a' 10 milliót fellyül haladta. A' Tilsiti békeségkötés 2954 négyszög mértföldre és 5 millió emberekre szállította le a' Prusziszi Monarchiát.

B r a s i l i a.

Az Europai Udvar Déli Amerikában, melly ott a' leg nagyobb ujság, a' mult esztendőnek kezdetétől fogva a' maga ottani új elintézésével foglalatokodott szünet nélkül. Leg első Diplomatikai, a' maga külső Országok eránt való állapotját illető, nyilatkoztatását, a' mult Május első napján adta ki a' Régens Princz, a' melyben körülállásosan elő adja minden eddig való tselekedeteit, minden indító okokkal egyetemben. Manifestumának végen a' képpen

nyilatkoztatja ki magát: — „hogy ügyét a' Mindenhatóra bízván, a' Frantzia országgal való minden közö ütését felbe szakasztja, 's minden alattvalóinak hatámat ad, arra, hogy a' Frantziák ellen, tengeren vizen, a' h I tsak módját láthatják, mint ellenség ellen úgy viseljék magokat “ — Azt is közönségesképp n nyilatkoztatja végezetre Régens ö Királyi Hertzegség: „hogy az Ang'us Kirallyal való egygyetértés nélkül a' Frantziák ellen való fegyvert soha letenni nem fogja, es Portugaliának általengedésében megegygvezeti soha nem fog.

Az a' Spanyol Infans Don Pedro Carlos is, a' ki a' Portugallus Udvarral egyetemben Brasiliába tette át a lakását, hasonlóképpen adot ki Augustus 19 diken Rio Janeiroban egy nyilatkoztatást, melyben a' Brasiliai Királyi Hertzegszék nyal Charotta Joaquinával egygyütt, kihirdették, hogy ök a' Spanyol országi történetek ellen, t. i. a' Királynak IV-dik Károlynak a' Spanyol Koronáról való lemondása ellen, etc, protestálnak.

Magyar Ország.

Nagy Varadról 27 ik Decemb. Egy igen nevezetes Napot ére el Tek. Bihar Vármegye; ezen folyó Decemb. hónap 19.dikén, a' mely napra t. i. a' Mgos Fő Isp. Administr. Ur Gróf Rhedei Ljos ö Nga árat, az egész Bihar Vármegyei Nemesség mint Restaurationalis, vagy is Tiszt-Választó Gyűlésre annak rendi szerént meghivattatott.

Olly szamosan öszve is sereglett a' nemesség ezen régen ohajtott napra, a' téli idő mostohasága ellent nem állván, hogy a' Vármegye házának ta-

valy a' köz falak ki verésivel öszve kaptsolt két Szá-
 láiban, (melyeket már most tsak egy köz talt f r-
 máló, 's a' falba mesterségesen vízfa taltatá ha'ó
 ajtók választnak el) a' sok nép el nem fér. Mílon
 a' Gyűlés elein az egybe gyűlt Karok és Rendek a'
 Mgos Administrator ő nagyságát, mint Restaurá-
 lót, Fényes Deputatio által magok közzé díze-
 sen meghívták, ő Nga mintegy 10-ed fel órakor a'
 Gyűlésben a' temérdek' nép sokszori vivát kiáltási
 közt előre a' fő helyre fel verekedh-tvén, tsak ha-
 mar egy hathatos beszédet kezdett el véle szűkített
 oly ékes szóllással, a' minémüvel Várd a' maga kü-
 lömben tizta magyarsággal szolló Számos Fiai közt,
 a' bóldog emlékezetű Cardinál Pázman Peter óta nem
 ditsekedh-t. Melyre, mintegy magán kívül ragad-
 tatva lévén a' figyelmes sokaság, egész az e' álmél-
 kodásig, oly tsendesség figyalta el a' szavakat, hogy
 az ember szinte tsak egyedül magát gondolhatta vol-
 na jelen lenni az ékes Orátort. M. képpen dolgoz-
 hatott ez az ékes és fontos beszéd a' szivekben (ogy-
 kiki megitélhese szóról szóra közlöm) a' Tkes Vár-
 megye is méltónak ítélvén, hogy az archivumban
 örök emlékezetben megmaradjon.

De hogy valóban dolgozott, meg mutatta a'
 fzerentsés következés, mivel alig mondhatta-ki a'
 Mgoa Administrator Ur a' Candidátusok Neveit, 's
 alig sejdítették meg a' jelen évő, hogy ő Nga fő
 képpen a' régi szolgálatokat kivanja tekintetbe tar-
 tatni: azonnal szabad fel kiáltó kaógos szóval az el
 Választatottnak neve halatott, és oly sebelsen vég-
 be mena, hogy az egész Restauratio melyben, egy t
 kettőt ki véve, mind tsak a' régi Tíztt Urak válasz-

tattak el, harmad fél óránál tovább nem tartott; még pedig az efféle alkalmatosságokkal gyakran meg történni szokott, minden illetlenség, vagy izemélyes meg fértődés nélkül.

Tudományos Híradás.

Az Utazók irásai a' mai Litteratúrának egy oly kedves és hasznos új ágát teszik, mely tsak a' múlt Század közepe óta virágzik, és illy kevés idő alatt álmétkodásra méltóképpenn meggyarapodott. — Nem is ok nélkül kedves ez, mert a' tudománybeli paléozódást sokképpen elősegéli, és támogatja: a' Földleírásnak, és a' föld külömbkülömbtele Népei esmérésének ez egy legfőbb kútféje; — a' Természet esmérésére egy szükséges kúts, mert esmerni kell a' Természetben a' külömböző helyekenn előfordúlni szokott változásokat, azoknak helyeit, és a' külömböző helyekenn való módosításait (modificatio); — világosságot nyújt a' Históriara, mert ha valamely Népek viselt dolgairól akarunk tudni, tudni kell annak nemzeti karakterét, szokásait, lakó földjét, és ennek fekvését; — a' Flózetus itt találja fél az Embert úgy, a' mint azt a' Természet szüli (Original), 's így tehet szert arra az eredeti mustrára, mellyet neki műhatatlanúl fel kell keresni, ha az emberi természetet igazán kiakarja esmerni; — végre (hogy most egyebeket elhalgatsak) mi gyönyörködtethet jobban egy eleven érzésű embert, mint az esmeretlen helyeken, és az idegen Nemzetek közt való utazás? a' mibe ha módunk nints, nem kevés gyönyörködést találunk tsak abban is, ha az efféle utazásokat jól leírva olvashatjuk.

Nem tsuda hát, hogy az ilyen utazásokra időről időre, nagy költséggel Tudósokat küldenek a Fejedelmek: az Utazók írásából a Könyvházakban sok száz darabok vagynak begyűjtve; ezeket magok a Tudósok egy nyelről másokra forgatják; az olvasó Kabinétekben a jobb Utazók könyvei, éppen oly rongyosok és olajosok a szünetlen való kézbe forgás miatt, mint magok a legkedvesebb Románok; gyönyörködve olvassa azokat a tanuló Ifjúság, az Afzfonyi Nem, és minden olvasni szerető, de legnagyobb gyönyörködéssel, 's legtöbb házonnal olvassa a Tudós: már ma a Földleírást is (mely magában száraz portéka), ezekkel öszvekötik, és a gyermekeknek egyik nevelő Tudományul választják, sőt a külső Universitásokban letzkéket is olvasnak rá a Profeszzorok. — Ezekből megtetfzik, nem tsak az, hogy az Utazók írásai, a pallérozott Nemzeteknél nagy bővséggel, és kedvességben vagynak, hanem az is, hogy velek bételni nem tudnak.

Magyarra fordítva pedig, mind ez ideig is, ezek közzül a valóban házonnal gyönyörködtető Könyvek közzül, mind öszve sints egy-két darabnál több. Nemzeti Litteratúránknek ezt a nagy híjánofságát igyekezem én, a mennyire gyenge erőm 's tsekély tehetségem engedi, valami részből pótolni: hivatalomtól üres óráimat, 's falusi tsendefségemet arra szánván, hogy, ha igyekezetem kedvet találna, egy-néhány legjobb Utazók írásait, magyarul adhassak, a magyarul olvasoknak kezekbe.

Illyen czélból, a Cranz Dávid Grönlánd leírását, már le is fordítottam, hozzá adván egy-néhány világosító Jegyzéseket, az ollyan helyeken,

a' hol a' Geográfának, és Útszónak szükibe lévő nem tudós Magyar olvasó a névve szükséges vó t, vagy a' hol a' Czanz Ideje óly történet dolg kból, ötöt pótolhantam. — Ez a' könyv a' maga nemében Classicus könyv: és ezt val. szerentséj elsöben is a' nagy érdemü Publikumnak aláztosan ajánlani; ezzel a' kéréssel, hogy a' kiknek ezt megszerezni kedvek lenne, méltóztassanak neveiket (előre való fizetés nélkül) az alább kinevezett Urakná, jelenteni. A' könyv 20—22 árkusnyi lefűz, egy Mappával, és négy rajztábiákkal: az árrát egy talévnál kevesöbbre akarom tenni: Médárdusi Pesti Vásárra elkészü, és izójjal küldödhetik. Köv tni fogja ezt, egy elzöldü alatt, Kapitán C o o k nak a' töld köv tni tett háromszori útja. Collectoroknak aláztosan megkérem

Dobozczenben: Prof. T. T. Magyar Mihály Urat.
 N. Váradom: Fiskális Tett. Bige Márton —
 Pesten: Rézmetsző tit. Kacsács Ferentz —
 Ketskeményen: Prof. T. T. Császári Lasy Pál —
 Komáromban: Prof. T. T. Etsedi János —
 Bétsben: a' M. Kurir Íróit
 Patakonn: a' Ref. Collegium Bibliothecariusát.
 Pápan: Prof. T. T. Mokri Beniamin —

Ha pedig valakinek magammal fog parantsolni tetszeni, a' hozzám leg közelebb való Siklósi Posta Stációról bizonyosan tudósíthat.

Dobósy Mihály.
 Vaiszlói Ref. Prédikátor,
 Bányas Vármegyében.

P. D.